

DISTRIKTSPLAN FOR RBD 35 FÁVRROSORDA 2023

2023

Innhold

Forord.....	4
1 Innledning– Generelle forhold for reindrift.....	5
1.1 Reindriftens rettsgrunnlag	5
1.2 Reindrift og ekspropriasjon.....	6
1.3 Reindrift og naturmangfoldsloven.....	6
1.4 Reindrift og plan- og bygningsloven	7
1.5 Reindrift og konsekvensutredninger.....	8
1.6 Reinens behov og arealinngrep.....	8
1.7 Reindrift og klimaendringer	9
1.8 Reindriftens positive elementer.....	10
1.9 Kommunikasjon og medvirkning	10
2 Beskrivelse av reinbeitedistrikt 35 Fávrosorda.....	12
2.1 Reinbeitedistriktets administrative forhold og organisering	12
2.1.1 Distriktsstyret	13
2.1.2 Distriktets adresse.....	13
2.1.3 Distriktets siidaandelsledere.....	13
3 Reinbeitedistriktets områder og grenser	14
3.1 Distriktets størrelse og distriktsgrenser.....	14
3.2 Generelt om beitebruk og beitetider.....	15
3.3 Beitetider i de ulike årstidsbeiteområdene.....	15
3.4 Vårbeiteområder.....	15
3.4.1 Vårbeite og kalvingsområdets grenser	15
3.4.2 Generelt om kalvingsområdet og vårbeiteområdene	16
3.4.3 Kalvingsplasser	16
3.4.4 Luovaseallu (oksereinflokkene).....	16
3.5 Sommerbeitedistriktet.....	17
3.5.1 Sommerbeitedistriktets grenser	17
3.5.2 Om sommerbeiteområdene	17
3.6 Høstbeiteområdene.....	17
3.6.1 Vår- og høstbeitenes (høstvinterbeitene) områder:	18
3.6.2 Generelt om (sensommer-), høst- og brunstområder.....	18
3.6.3 Høst og tidlig vinter	18
3.7 Vinterbeiteområdenes grenser og beitebruk	19

3.7.1	Vinterbeitenes grenser	19
3.7.2	Beitebruk vinterbeiteområdene	20
3.8	Flytteleier, trekkleier og trekkmønstre.....	20
3.8.1	Vårflytting.....	20
3.9	Gjerder, hytter og anlegg i distriktet.....	21
3.9.1	Gjerdeanlegg.....	21
3.9.2	Sperregjerder og inngjerdede oppsamlingsområder	22
3.9.3	Gjeterhytter.....	22
3.9.4	Gjeterhytter/gammer som tilhører andre.....	23
3.9.5	Gjerder, hytter og anlegg under planlegging og behov for anlegg	23
3.10	Oppsummering.....	23
3.11	Klimaendringers påvirkning på beite og beiteforhold.....	24
3.12	Slakting og produksjon	24
3.12.1	Utviklingen i slaktevektene.....	24
3.13	Sysselsetting og verdiskapning.....	25
3.14	Motorisert ferdsel.....	25
3.15	Bruksregler for terrenggående barmarkskjøretøy.....	26
4	Rovvilt	26
4.1	Skader.....	26
4.2	Forebyggende tiltak mot rovviltskader på rein.....	27
4.3	Distriktets tap som følge av rovdyr.....	27
5	Inngrep og forstyrrelser	28
5.1	Fritidsbebyggelse og turisme	28
5.2	Vannkraftutbygginger	28
5.3	Kraftlinjer.....	28
5.4	Mineralutvinning	29
5.5	Jordbruk og skogbruk.....	29
5.6	Ekspansjon av byer og tettsteder	29
5.7	Ferdsel og friluftsliv.....	29
5.7.1	Skogsveier.....	29
5.7.2	Toppturer	29
5.7.3	Skuterkjøring og vinterturisme	29
5.7.4	Barmarkskjøring	30
5.8	Veier.....	30

5.8.1 E6 over Kvænangsfjellet.....	30
5.8.2 Europavei 45	30
5.10 Oppsummering.....	31
6 Verneområder i reinbeitedistriktets områder.....	31
6.1 Návetvuomi suodjemeahcci / Navitdalen landskapsverneområde.....	31
6.2 Reisa nasjonalpark	31
7 Forhold til tilgrensende reindrift.....	32
7.1 utfordringer.....	32
8 Mål og tiltak i distriktet	32
9 Revidering og vedtak av distriktsplanen	33
Referanser.....	33

Forord

I Lov om reindrift (reindriftsloven) §62. *Distriktsplaner* er det bestemt at hvert reinbeitedistrikt utarbeider en distriktsplan som inneholder de opplysninger om virksomheten i distriktet som er nødvendige for den offentlige planlegging. I tråd med dette kravet beskriver dette dokumentet reinbeitedistrikt 35 Fávrrsorda sine reinbeiteområder, ulike årstidsbeiter, kalvingsområder, flytteveier, trekkleier og andre viktige områder og forhold. I dokumentet gis det oversikt over både faste – og så langt som mulig også midlertidige – gjerder og anlegg. I tillegg gis det en oversikt over nødvendige fremkomst- og transportmidler i forbindelse med driften. Planen inneholder også bruksreglene for terrenggående barmarkskjøretøy.

Denne planen er revidert vinteren 2022/2023 og vedtatt i distriktets årsmøte den 5. juli 2023.

1 Innledning – Generelle forhold for reindrift

I dette kapitlet blir de generelle forholdene om reindrift omtalt. Dette er blant annet rettmessige forhold hvor reindrift og andre interesser kommer i kontakt med hverandre.

1.1 Reindriftenes rettsgrunnlag

Den samiske reindriften hviler på et selvstendig rettsgrunnlag i kraft av alders tids bruk og sedvane, og er en bruksrett på statlig og privat grunn innenfor det samiske reinbeiteområdet. Innholdet i denne retten fremkommer i planens ulike deler. Reindriften utøverne oppfatter disse rettighetene som naturlige deler av næringen og ser derfor på de ulike elementene som en helhet.

Reindriften er regulert gjennom Lov om reindrift (reindriftenes loven) av 15. juni 2007¹, med senere endringer. Reindriftenes loven konstituerer ikke reindriftenes retten, men gir en nærmere definisjon av innholdet i disse rettighetene, samt en regulering og styring av utøvelsen. Dette innebærer at reindriftenes rettsstilling ikke er uttømmende regulert gjennom reindriftenes loven. Loven må suppleres med rettigheter ervervet gjennom sedvane, alders tids bruk, særskilt rettsgrunnlag med videre. Reindriftenes loven skal bidra til sikring av reindriftenes arealene i det samiske reinbeiteområdet som reindriftenes viktigste ressursgrunnlag. Ansvar for sikring av arealene påhviler både innehavere av reindriftenes retten, øvrige rettighetshavere og myndighetene, jf. reindriftenes lovens § 1 andre ledd.

Rettsutviklingen de siste 10 årene har vært betydelig innenfor reindriftenes retten. Rettspraksis, arbeidet med rammebetingelser i reindriftenes og arbeidet frem mot den nye reindriftenes loven, viser at reindrift har etablert særskilte rettigheter over den grunn de har disponert. Den nye reindriftenes loven har en rekke bestemmelser som fremhever at det skal tas hensyn til rettigheter etablert på særskilt rettsgrunnlag, jf. reindriftenes lovens § 3 *Forholdet til folkeretten*.

Grunnlovens § 108² forplikter både kommunale, regionale og statlige myndigheter til å gjøre hensynet til samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv til gjenstand for særskilt behandling og vurdering i samfunnsplanleggingen generelt, og i arealplanleggingen spesielt. Dette gjelder i samtlige kommuner og regioner hvor det utøves samisk reindrift.

I forholdet mellom det offentlige og reindriftenes næringa er internasjonale konvensjoner som Norge har sluttet seg til, av stor betydning. Konvensjoner setter grenser for hva lovgiver og forvaltning kan foreta seg når det gjelder den samiske reindriftenes, men det stilles også krav til myndighetene med sikte på å ivareta reindriftenes næringa som et viktig grunnlag for samisk kultur og samfunnsliv. Disse forpliktelsene følger ikke bare av grunnloven, men også av internasjonale forpliktelser, som ILO-konvensjon nr. 169 om urbefolkninger og stammefolk i selvstendige stater³, og FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter fra 1966⁴. Denne siste konvensjonen er inkorporert i norsk lov gjennom Lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettens loven) av 1999⁵.

¹ Reindriftenes loven: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2007-06-15-40>

² Grunnlovens §108: <https://lovdata.no/lov/1814-05-17/§108>

³ ILO-konvensjon nr 169: <https://www.regjeringen.no/no/tema/urfolk-og-minoriteter/samepolitikk/midtpalte/ilokonvensjon-nr-169-om-urbefolkninger-o/id451312/>

⁴ FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/iccpr/id88149/>

⁵ Menneskerettens loven: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-05-21-30?q=menneskerettensloven>

Av menneskerettighetslovens § 3 framkommer at FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter har rang foran annen lovgivning. Dette har betydning for all forvaltning av reindriften, og den setter rammer for hvor mye en enkelt reineier kan tåle av for eksempel inngrep, før dette inngrepet er i et brudd på artikkel 27. Reindriftnas beiterett er også beskyttet av Den europeiske menneskerettighetskonvensjons første tilleggsprotokoll artikkel 1 (EMK P1-1)⁶.

Forpliktelsene som følger av ovennevnte konvensjoner omfatter også Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven)⁷, og må ivaretas gjennom praktisering av plan- og bygningsloven, jf. §3-1 fjerde ledd⁸. Nærmere informasjon om denne finnes i Sametingets planveiler⁹.

Siden reindriftna bruker store arealer vil øvrig lovgivning og myndighetsutøvelse knyttet til arealforvaltning være viktig for næringa. Av lover kan særlig nevnes plan- og bygningsloven, naturmangfoldloven, dyrevelferdsloven, mineralloven, jordloven, energiloven og kulturminneloven m.m. Forholdet mellom det offentlige og reindriftnæringa bestemmes dermed i stor grad også av denne type lovgivning. I tillegg kan ulike forhold vedrørende staten som grunneier og Finnmarkseiendommen trekkes fram. Det foreligger også statsgrunn i landet for øvrig, og forvaltningen av disse arealer kan ha stor betydning for reindriftna i de aktuelle områdene. Lov om utnytting av rettar og lunnende m.m. i statsallmenningane (fjellova)¹⁰ har ingen konkrete bestemmelser om reindriftnas rettigheter, men etter særskilt bestemmelse kan reindriftnæringa være representert i fjellstyret, jf. fjellova § 3, 6. ledd.

1.2 Reindrift og ekspropriasjon

Ved inngrep i reindriftnas rettigheter der distriktet og tiltakshaver ikke kommer til enighet ved privatrettslig avtale, skal distriktet ytes erstatning i samsvar med alminnelige ekspropriasjonsrettslige grunnsetninger jf. reindriftnas lovens § 4. For distriktets vedkommende skal hvert inngrep vurderes konkret for å se hvorvidt det utløser en erstatning.

1.3 Reindrift og naturmangfoldloven

Målet med loven er en bedre forvaltning av norsk natur gjennom bærekraftig bruk og vern, også som grunnlag for samisk kultur, jf. Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 1¹¹.

Loven pålegger vedtaksmyndighetene en særlig plikt ved avveining av tiltak å ivareta hensynet til samisk naturgrunnlag, jf §14 (vektlegging av andre viktige samfunnsinteresser og samiske interesser)¹². Lovens §§ 8 og 16 er også i tråd med FNs konvensjon om biologisk mangfold¹³, hvor myndighetene pålegges en særlig plikt å vektlegge tradisjonell kunnskap. Dette kan eksempelvis være kunnskap om ulike måter å bruke og forvalte naturen på.

6 Tillegg til menneskerettsloven: https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-05-21-30/KAPITTEL_2#KAPITTEL_2

7 Plan- og bygningsloven <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-06-27-71?q=plan%20og%20byggningsloven>
8 Plan- og bygningslovens §3-1 fjerde ledd: "Planer skal bidra til å gjennomføre internasjonale konvensjoner og avtaler innenfor lovens virkeområde." <https://lovdata.no/lov/2008-06-27-71/§3-1>

9 Sametingets planveileder: <https://sametinget.no/areal-klima-og-miljo/sametingets-planveileder/>

10 Lov om utnytting av rettar og lunnende m.m. i statsallmenningane (fjellova): <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1975-06-06-31>

11 Naturmangfoldlovens §1 <https://lovdata.no/lov/2009-06-19-100/§1>

12 nml §14 <https://lovdata.no/lov/2009-06-19-100/§14>

13 FNs konvensjon om biologisk mangfold: <https://lovdata.no/dokument/TRAKTAT/traktat/1992-06-05-1>

1.4 Reindrift og plan- og bygningsloven

Plan- og bygningsloven er den sentrale loven i forhold til arealforvaltning av reinbeiteområdene, og det sentrale virkemiddelet for sikring av reindriftsarealene. Loven stiller krav til involvering av reindriften, den skal «sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.», pbl § 3-1, bokstav c¹⁴.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har utarbeidet en veileder til kommunale og fylkeskommunale planleggere som heter "Reindrift og planlegging etter plan- og bygningsloven"¹⁵. Denne er tilgjengelig på Regjeringens nettsider og planmyndighet skal bruke den aktivt.

Kommunal planstrategi

Den kommunale planstrategien, skal danne basis for det mer konkrete arbeidet med kommuneplanens arealdel. Ved utarbeidelsen av den kommunale planstrategien, som skal vise sammenhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk, er det viktig at kommunen er oppmerksom på at planstrategien er et viktig dokument også for reindriftnæringen i kommunen. Retningslinjer for den langsiktige arealbruken og for næringsutviklingen i kommunen kan fungere både som et verktøy for konflikthåndtering og til å utvikle reindriften som næringsutøver i kommunen.

Kommuneplanens samfunnsdel

Loven forutsetter at kommuner som reinbeitedistriktet omfatter skal behandle reindriften i kommuneplanens samfunnsdel. Formålet er å sikre, utvikle og styrke reindriftnæringa i tråd med nasjonale føringer og målsettinger. Dette vil si at kommunene skal foreta de prioriteringer og legge de strategier som er nødvendige for å sikre dette. Som et minimum bør kommunen foreta de prioriteringer og legge de strategier som er nødvendige for å sikre arealgrunnlaget for reindriften i et langsiktig perspektiv. Kommuner oppfordres videre til å vurdere reindriften sine mulige innvirkning på kommunens samfunnsutvikling. Her er det viktig å være oppmerksom på at reindriftnæringen bidrar med næringsmessig mangfold ved at en rekke aktiviteter, både egne og andres, knyttes opp mot driften. Herunder slakte- og videreforedling av reinkjøtt, husflid- og designproduksjon med utgangspunkt i produkter fra rein, reiselivsvirksomhet, koblinger opp mot kunst og kulturmiljø osv.

Kommuneplanens arealdel

Det er kommuneplanens arealdel er den delen som vil ha størst betydning for og klarest innvirkning på reindriftnæringen. Dette da reindriftnæringen er en arealavhengig næring og således berøres av de fleste arealinngrep i kommunen. Derfor er det å ha en oppdatert og forutsigbar arealplan med bestemmelser som tar hensyn til de arealbehov reindriften har, for å opprettholde og utvikle sin næring viktig. Den kommunale planleggingen skal blant annet sikre reindriften sine arealer. Kommunen har anledning til å etablere hensynsoner for å ivareta reindriften sine særverdiområder og minimumsbeiter.

Reguleringsplan

Kommunen skal løpende vurdere behov for en områderegulering knyttet til reindriftsinteressene, og der det vurderes nødvendig skal kommunen utarbeide en områderegulering knyttet til reindriftsinteressene, der dette er bestemt i arealplanen. Det kan være aktuelt med

¹⁴ pbl §3-1, bokstav c: <https://lovdata.no/lov/2008-06-27-71/§3-1>

¹⁵ Reindrift og planlegging etter plan- og bygningsloven: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/temaveileder-reindrift-og-planlegging-et/id570670/>

områderegulering i områder der det er sentralt å opprettholde reindriftens bruk av området samtidig som det er behov for å begrense andres interesser i det samme området. Dette kan være aktuelt innenfor reindriftens minimumsbeiter, særverdiområder eller området hvor reindriften har gjerdeanlegg.

1.5 Reindrift og konsekvensutredninger

Vedtak av arealplaner og iverksetting av tiltak innenfor distriktet må være basert på forsvarlige utredninger av virkningene for reindriften og ta hensyn til reindriftenes behov for arealer. Gjeldende bestemmelser om konsekvensutredninger skal følges. Distriktet ber om å bli kontaktet i en tidlig fase av planlegging av ulike tiltak innenfor reinbeitedistriktets områder.

1.6 Reinens behov og arealinngrep

På grunn av at reinen er ute hele året, og er avhengig av alle typer årstidsbeiter, er reindrift en arealavhengig næring. Reinen vandrer mye og reinens behov endrer seg mellom årstidene. Beiteforhold, klima, berggrunn, topografi, tilgjengelige beitevekster, inngrep og menneskelig aktivitet har stor betydning for reinens natur, og bruk av landskap og terreng som beiteområde. Driftsmønstre og beitebruk er derfor dynamisk og kan variere fra år til år, avhengig av alle faktorene som spiller inn. For eksempel kan vårflyttinga forsinkes på grunn av snøforhold, en varm sommer kan gjøre at reinen trekker oppi høyden, en høst med mye sopp gjør at reinen vandrer mye og sprer seg osv. Det er derfor viktig med forskjellige beiteområder for å dekke reinens behov.

Alle forskjellige terrengetyper har betydning for reinen og derfor trenger reindriften sammenhengende beiteområder, særlig for å kunne ivareta fleksibiliteten i forhold til å utnytte beiteområdene optimalt til enhver tid.

Totaleffekten av mange små inngrep og forstyrrende aktiviteter rundt omkring i distriktet kan være større enn hva summen av hvert enkelt inngrep skulle tilsi. Det henger sammen med oppstyking av beiteområder og trekk- og flytteleier, som ikke lar seg forene med reinens behov for sammenhengende områder. Mange inngrep innenfor ett av distriktets årstidsbeiter vil få negative konsekvenser for hele drifta.

Når det gjelder nye arealinngrep hvor reindriftenes interesser blir berørt og hvor det er krav til konsekvensutredninger, så skal de samlede effektene av planer og tiltak innenfor distriktet vurderes.

Inngrep og forstyrrelser innenfor distriktet har økt vesentlig de siste tiårene. Direkte konsekvenser av inngrep og forstyrrende aktiviteter kan være permanent tap av beiteland, samt hindringer i reinens trekk- eller flytteleier. Indirekte konsekvenser kan være redusert bruk av beiteland som kan medføre overbeiting andre steder, merarbeid for reineier og stress for reinen.

Dette kan påvirke reinens kondisjon og slaktevekt og dermed også produksjonen, og føre til økonomisk tap for reineieren. En fragmentering av distriktet er en av de mest alvorligste truslene mot dagens reindrift.

1.7 Reindrift og klimaendringer

Klimautfordringene kommer på toppen av omfattende inngrep og forstyrrelser som også forventes å tilta framover. Det bør legges vekt på at i samsvar med folkeretten bør myndighetene styrke vernet av reindriftsarealene da tålegrensene for samlede effekter allerede utfordres.

De siste drøye hundre årene har det skjedd betydelig endringer med klimaet i Norge. Det er blitt både varmere og våtere og lengden av vekstsesongen har økt. Våren kommer tidligere i forhold til tidlig på 1980-tallet, spesielt i låglandet. Somrene blir varmere og planteproduksjon øker. Dette har ført til heving av skog- og tregrense, gjengroing og forbusking i den lavalpine sonen.

Fram mot år 2100 kan vi regne med at klimaendringene fører til fire hovedeffekter for reindriften. Disse er i hovedsak knyttet til temperaturøkning (men modifisert av andre faktorer). Økte temperaturer sommer, høst og vår fører til:

1. Gjengroing og forbusking av åpne heisamfunn samt heving av skog- og tregrense med reduksjon av både sommerbeite- og vinterbeiteområder som ligger i subalpine og lavalpine områder.
2. Lengre vekstsesong og dermed forskyvning i balansen mellom bruk av vinter- og barmarksbeiteområder.

Økte vintertemperaturer vil få to hovedeffekter for beitetilgjengelighet som er forskjellige i ulike regioner:

3. Kontinentale områder vil få mer usikre vintre, først og fremst som følge av sannsynligheten for hyppigere fryse/tine-sykluser og påfølgende «låsing» av beiter.
4. Kystnære områder vil bli mindre usikre som vinterbeiteområder på grunn av at middeltemperaturen det meste av vinteren vil ligge over null grader og is og snø vil fortere tine bort.

Se blant annet nettsiden "Reinsdyråret. Hvordan klimaendringene påvirker reinsdyr og reindrift i løpet av et år"¹⁶, rapporten "Konsekvenser av klimaendringer, tilpasning og sårbarhet i Norge. Rapport til Klimatilpasningsutvalget. Report 2009:04"¹⁷ og Framsenterets nettside "Hvilke konsekvenser får klimaendringene for reindriften?"¹⁸

¹⁶ Reinsdyråret: https://www.cicero.oslo.no/no/reinsdyr-og-klima?_cldee=dG9uamUuYnVvQG1pbGpvZGlyLm5v&recipientid=contact-d1db8f934cb4e811a87f000d3a27409a-0d53d589bd5e47b496931a7b7e6eab35&esid=4eb7be5b-2034-e911-a960-000d3a38a57d

¹⁷ Konsekvenser av klimaendringer, tilpasning og sårbarhet i Norge. Rapport til Klimatilpasningsutvalget. Report 2009:04: https://www.researchgate.net/publication/236179337_Konsekvenser_av_klimaendringer_tilpasning_og_sarbarhet_i_Norge_Rapport_til_Klimatilpasningsutvalget_Report_200904

¹⁸ Framsenterets nettside "Hvilke konsekvenser får klimaendringene for reindriften?" <https://framsenteret.no/arkiv/hvilke-konsekvenser-faar-klimaendringene-for-reindriften-5996259-146437/>

1.8 Reindriftens positive elementer

Reindriften har mange positive elementer i seg som bør få kjærkommen oppmerksomhet. Reindriften har stor betydning i lokal sammenheng og sysselsetting ute i distriktet. Reindriften er en viktig del av grunnlaget for samisk kultur og språk. Det er en fornuftig ressursutnyttelse i marginale fjell- og utmarksområder. I og med at reinen beiter ute hele året og dermed holder vegetasjonen nede, har reindriften en betydning for bevaring av åpne landskap og biologisk mangfold. Den bidrar til næringsmessig mangfold og matproduksjon av det sunneste kjøttet man kan spise. Reindriften som næring, kultur og livsform er unik og fortjener derfor positiv oppmerksomhet og fokus på tiltak som gjør at næringa kan sikres, utvikles og styrkes.

1.9 Kommunikasjon og medvirkning

I henhold til plan- og bygningsloven har kommunene et særskilt ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging, herunder reindriftsutøvere. Hvis kommunen har planprosesser må kommunen særskilt vurdere om planprosessen krever en spesiell tilrettelegging overfor reindriften. Dette ansvaret for å sikre en aktiv medvirkning for samiske reindriftsutøvere følger også av ILO – konvensjon nr. 169.

For at reindriften skal kunne ivareta sine interesser i forbindelse med kommunal planlegg, er det særdeles viktig at alle saker der reinbeitedistriktet har interesser, i en tidlig fase av planprosessen legges fram for distriktet. Som et ledd i en åpen og bred tilgjengelig medvirkning, jf. plan- og bygningsloven § 5-1, må reindriften ha mulighet til å komme med innspill allerede når kommunal planstrategi sendes på høring. For at hele den samiske befolkningen skal ha mulighet til medvirkning bør det vurderes om dokumentene skal oversettes til samisk. For å sikre en god og politisk forankring i planprosessen, skal planprogrammet synliggjøre hvilke medvirkningsprosesser det legges opp til, jf. pbl § 11-13.

Organiseringen av planprosesser må tilpasses og tilrettelegges for distriktet.

Utfordringen for distriktet i forhold til planprosesser og høringer er at reindriften er bundet til naturlige sykluser og svingninger. Derfor kan man ikke i like stor grad planlegge etter kalenderen, og således kan man heller ikke alltid vite når det passer å delta i en planprosess. Arbeidet med reinen vil være førsteprioritet på grunn av dyrenes velferd. For reindriften er det noen perioder i året som er meget arbeidsintensive. For informasjon om distriktets drift og hvilke perioder som er arbeidsintensiv for oss, henviser vi til kapittel 2.

Ofta kan det være behov for å forlenge høringsfristen. Det kan ha sammenheng med at distriktets reindriftsutøvere er inne i en arbeidsintensiv periode og er forhindret fra å behandle den aktuelle saken. Det kan også være tilfelle hvor reinen og utøverne oppholder seg i en annen kommune enn den som blir berørt av saken. Et distrikts og en siidas bruksarealer kan strekke seg over flere kommuner og fylker. Planmyndighet bør kontakte distriktet eller statsforvalteren for å klarlegge om høringsfristen bør forlenges.

Kommuner bør sende invitasjon til møter og høringsbrev i god tid slik at distriktets representanter kan vurdere innspill grundig. De må også vurdere tidspunkter nøye i forhold til reindriftsåret, for at distriktet kan delta i en planprosess.

Distriktets reindriftsutøvere planlegger i hovedsak reindriften ut fra landskap, vind og værforhold. Det kan være en utfordring kun å se reindriften arealer gjennom kart, og derfor er det ønskelig med befaringer uti felt, der en kan med egen opplevelse se og bli kjent med landskapet. For reindriften vil denne formen være en planleggingsprosess basert mere på egne premisser, og er særlig viktig for å unngå misforståelser.

Det er meget viktig med tidlig involvering slik at distriktets bekymringer og synspunkter blir avdekket slik at en kan søke å komme med aktuelle løsninger på områder hvor konfliktene er store i en tidlig fase.

Møter og høringer bør legges i en rolig periode og ikke når det er så arbeidsintensive perioder. Varsler om møter må sendes ut i god tid og helst med direkte kontakt på forhånd for finne tidspunkt som passer.

Distriktet ønsker helst at planmyndighet ringer direkte til distriktsstyrets leder eller nestleder i en tidlig fase når det blir oppstart på sentrale planprogramperioder og høringer.

Distriktet viser til temaheftet «Inngrep i reinbeiteland»¹⁹ og anmoder planmyndighet om å bruke det. Heftet finnes på NINAs nettside.

Konsultasjonsplikt

Stortinget vedtok juni 2021 at i tillegg til regjeringen og de statlige myndighetenes ulike organer, har også fylkeskommuner og kommuner plikt til å konsultere samiske interesser på de områder de kan bli berørt av tiltak og beslutninger. Vi ber om at reinbeitedistriktets styre tidlig blir kontaktet i prosesser hvor reindriften i distriktet kan bli berørt.

¹⁹ Inngrep i reinbeiteland: <https://www.nina.no/archive/nina/PPPBasePdf/temahefte/26%20.pdf>

2 Beskrivelse av reinbeitedistrikt 35 Fávrrsorda

Reinbeitedistrikt 35 Fávrrsorda er et reinbeitedistrikt som ligger i Vest-Finnmark reinbeiteområde. Distriktets reindrift drives geografisk i Troms og Finnmark fylke, og innenfor de tre kommunene Guovdageainnu suohkan - Kautokeino kommune, Kvænangen kommune og Nordreisa kommune. Distriktet har 16 siidaandeler per 1.1.2023. Hver av de 16 siidaandelene består av de ansvarlige siidaandelslederne i tillegg til andre reineiere som er medlemmer av hver enkelt siidaandel. Det er tre vintersiidaer i distriktet.

Fávrrsorda har en lang historie i området. For eksempel er reindriften i sommerbeiteområdene omtalt allerede i Schnitlers grenseeksaminasjonsprotokoller fra 1743²⁰. Distriktet har også vært beskrevet fra de første distriktsinndelingene fra myndighetenes side. Man kan regne med at våre forfedre har drevet med reindrift i området fra forhistorisk tid.

Dyrevelferd må gå foran alle planer.

Distriktsårsmøtet vedtok sommeren 2020 å nedsette en arbeidsgruppe som utarbeider en revidert distriktsplan og bruksregler på bakgrunn av de endringene og endrede kravene som er kommet i løpet av perioden siden siste revidering.

2.1 Reinbeitedistriktets administrative forhold og organisering

Distriktet fungerer etter gjeldende lover, forskrifter og retningslinjer for reindrift. Distriktsstyrene representerer reindriftsinteressene i distriktet.

Distriktets årsmøte er øverste styrende myndighet, jf. reindriftsloven §49 *Distriktsårsmøte*. Mellom årsmøtene styres distriktet av distriktsstyret, som er valgt av årsmøtet.

I hvert distrikt er det et distriktsstyre, som skal ivareta distriktets interesser, jf. reindriftsloven §§43-45. Distriktsstyret er valgt av og blant de stemmeberettigede i distriktet. Distriktsstyret representerer reindriftsinteressene i distriktet og hovedoppgaven er å ivareta reinbeiteressursene i samsvar med lover og bruksregler. Distriktsstyret kan inngå forlik, saksøke og saksøkes på vegne av reindriftsutøverne i distriktets felles anliggender. Distriktsstyret kan i noen saker gi styrets leder sammen med sekretær eller ett av styremedlemmene fullmakt til å opptre på styrets vegne.

Distriktsstyret i 35 Fávrrsorda består av en leder, en nestleder og tre faste styremedlemmer, til sammen fem personer. I tillegg til de fem faste styremedlemmene velges det også fem personlige varamedlemmer som møter dersom fast medlem ikke kan møte. Styremedlemmer blir valgt for to år av gangen. I tillegg velges årsmøtet en sekretær for to år av gangen.

Distrikt 35 Fávrrsorda har 16 siidaandeler per 1.1.2023. Hver siidaandel består av en eller to ansvarlige siidaandelsledere, i tillegg til andre reineiere tilhørende siidaandelen. Siidaandelsledere er slik det framkommer av reindriftslovens § 10 *Siidaandel* ansvarlige for sin siidaandel. Siidaandelslederne har plikter som går ut fra reindriftsloven.

²⁰ Kilde: Schnitler, Peter, 1929: Major Peter Schnitlers grenseeksaminasjonsprotokoller 1742-1745. B. 2. Oslo: Norsk historisk kjeldeskrift-institutt, 1929
<https://www.nb.no/nbsok/nb/c6d79563b5adb06c4213fbf0df8403f7?index=2#371>

2.1.1 Distriktsstyret

Distriktsstyret, som administrerer distriktet, består av følgende personer:

Navn	Rolle	Valgt for perioden:
Mikkel Johan Eira	leder	2022-2024
Mathis Amund Eira	styremedlem	2023-2025
Nils Aslak Eira	styremedlem	2022-2024
Karen Inga Eira	styremedlem	2023-2025
Berit Marie E. Eira	styremedlem	2023-2025
Mats Áilu Eira	Varamedlem	2022-2024
Olav Áilu Eira	Varamedlem	2023-2025
Sara Birgitte Marie Eira	Varamedlem	2022-2024
Johan Máhtte Eira	Varamedlem	2023-2025
Anders Johan Mathis Gaino	Varamedlem	2023-2025

2.1.2 Distriktets adresse

Distriktets postadresse følger distriktsleder. Man bør søke opp informasjon i Enhetsregisteret for å finne mest mulig oppdatert informasjon, på <https://www.brreg.no/>

Per 2021 er postadressen følgende:

Reinbeitedistrikt 35 Fávrrorsorda
ved Mikkel Johan Eira
Ájastealli 21 A
9520 Kautokeino
Tlf 410 44 033
Se oppdatert adresse i Enhetsregisteret.

Distriktets epostadresse: distrikt35@outlook.com

Alle henvendelser rettes til distriktets leder som tar saken videre til distriktsstyret.

2.1.3 Distriktets siidaandelsledere

Distriktet har 16 siidaandeler og mange andre reineiere som tilhører siidaandelene. Her er en oversikt over siidaandelsinnehaverne i distriktet, ansvarlige siidaandelsledere:

Navn
Nils Aslak Eira
Berit Marie E. Eira og Ole Mathis Eira
Anders Eivind Eira
Sara Birgitte Marie Eira
Mikkel Johan Eira
Isak Ole Eira
Ellen J. Sara Eira
Olav Anders Eira og Karen Inga Eira
Olav Áilu Eira
Mathis Amund Eira
Anders Johan Mathis Gaino

Mathis J. Pulk
Jon Áilo Eira
Johan Isak Eira
Mikkel Isak Eira
Johan Martin Eira

3 Reinbeitedistriktets områder og grenser

3.1 Distriktets størrelse og distriktsgrenser

Fávrosorda reinbeitedistrikt har et areal som fordeler seg på vinterbeite, kalvingsområde, vårbeite, sommerbeite og høstbeiteområde.

Reinbeitedistriktet har per 31.3.2022 et reintall på 5744 rein i vårflokk. Dette har Reindrifststyret vedtatt i sak 28/20 Vedtak om øvre reintall for rbd 35, saksnr. 17/119 Dok.nr, datert 15.4.2020: "Reindrifststyret fastsetter nytt øvre reintall for distrikt 35 Fávrosorda til 5900 rein i vårflokk."

Etter reindrifstlovens § 5 *Samiske regionale reinbeiteområder* har Landbruksdepartementet hjemmel til å fastsette reinbeiteområdegrensene. Reindrifststyret har etter reindrifstlovens §6 *Samiske reinbeitedistrikter* hjemmel til å fastsette reinbeitedistriktenes grenser. Fávrosorda reinbeitedistrikt fikk fastsatt sine nåværende grenser gjennom Reindrifststyrets vedtak i sak 9/85, datert 21.06.1985:

EVALUERING OG ENDRING AV DISTRIKTSGRENSEN

Forslag til vedtak:

Grensen mellom reinbeitedistriktene 35A-Fávrosorda og 35B-Beahcegielle, fastsatt av Reindrifststyret 21.06.85 sak 9/85, endres slik at grensen følger linjen :

Fra Avvejohkas utløp i Raissaetnu, langs Avvejohka etter reinsperregjerdet over Buvrusassa til Cuollojavri.

Reinbeitedistrikt 35B-Beahcegielli har i tiden 15.6. – 20.8. eksklusiv beite- og bruksrett i den del av rbd. 35A som ligger sør for følgende grense:

Fra Doaresjohkas utløp i Raissaetnu, langs Doaresjohka til Doaresjavri. Derfra i rett linje til høyde 904 og videre langs kommunegrensen mellom Nordreisa og Kvænangen til Beahccegealhalddi. Derfra i rett linje til vinkel punkt på fylkesgrensen øst for Cuollojavri.

Begge reinbeitedistrikter innarbeider dette fellesområde i sine distriktsplaner. I spørsmål som angår inngrep o.a. i fellesområdet har rbd. 35B-Beahcegielle partsinteresse. Denne endringen trer i kraft fra 1. juni 2004.

Vedtaket:

Saken utsettes.

Vedtaket var enstemmig.

I de følgende kapitlene beskrives distriktsgrensene og de ulike årstidsbeiteområdene og flytteveiene nærmere.

3.2 Generelt om beitebruk og beitetider

Reindriften drives i fellesskap, og reinen går sammen i større eller mindre flokker uavhengig av eier, f.eks. på beite, flytting, kalving og parring. Denne driftsformen er vanlig i reindriften og baserer seg på tradisjonell alderstids bruk. Alle medlemmer i distriktet tilhører samme slekt/familie og har de samme etablerte rettigheter til bruk av områdene i reinbeitedistriktet.

Reindriftsåret starter 1. april. Flokkene starter flytting til sommerbeiter vårbeiter og kalvingsland. I løpet av året brukes ulike årstidsbeiter og områder som er av ulik karakter ut fra naturgitte forhold som geologi, jordsmonn, klima, høydegradient, snøforhold, m.m. Beitebruken er hele tida slik at den er mest mulig tilpasset reinens beitebehov og kondisjon. Ulike klimaforhold kan medføre at bruken av områdene kan variere fra år til år. Beitebruken i denne planen beskriver bruken for de enkelte årstidene slik det vanligvis foregår. Men ulike faktorer som vær, snøforhold, klima, reinens kondisjon m.m. kan påvirke bruken og flyttetidene.

Det er enkelte perioder da reinen trenger ro og er særlig mottakelig for skadelige påvirkninger og forstyrrelser. Dette gjelder særlig i kalvingstiden og like etter, under samling og flytting av rein, i parringstida og på vinter - og vårbeite.

Samling og flytting av rein: Dette er nødvendige arbeidsoperasjoner som må gjennomføres for å bruke beiteområdene best mulig og for å kunne foreta nødvendig arbeid som merking, slakting og skilling av rein i forhold til reinens vandring og naturlig årssyklus. Når reieneierne samler flokken brukes snøskuter om vinteren og ATV om høsten. Det kan også være nødvendig å bruke helikopter i forbindelse med samling av rein om høsten.

3.3 Beitetider i de ulike årstidsbeiteområdene

Beitetider er til en viss grad regulert i lov. Flytting til vinterbeiteområde er ikke tillatt før 1. november. Vinterbeitegrensene er fastsatt i 2009 etter en prosess med møter mellom siidaene i Vestre sone. Følgende beitetider gjelder for Fávrrsorda reinbeitedistrikt:

Beitetiden er satt til 01.01. - 31.12. i hele distriktet.

Vinterbeiteområde: 01.11 – 30.4.

Vårbeite/kalvingsområde: 15.4. – 30.6.

Høstbeiteområde/brunstområde: 1.9. til 31.12.

Sommerbeiteområde: 30.4. – 1.11.

3.4 Vårbeiteområder

Vanligvis flytter distriktet med rein til vårbeiteområdet/kalvingslandet i april/mai. Se informasjon om flytteleiene i kapittel om flytteleier.

3.4.1 Vårbeite og kalvingsområdets grenser

Beitetider: ca 15. april til 1. juli. Beitetider kan endres etter behov.

Vårbeiteområdets og kalvingsområdets grenser følger høstbeitegrensen i sør, øst og vest. På nordsiden går kalvingsområdet inn i sommerbeiteområdet. Fávrrsorda-området brukes også som kalvingsområde.

Luovaseallu (hannrein flokkene) skilles ut i forbindelse med vårflyttinga, og føres til Fávrrsorda-området, Nuovasnjárga/ Oksfjordhalvøya og Čiekkanjárga. Disse områdene befinner seg innenfor sommerbeiteområdets grenser.

3.4.2 Generelt om kalvingsområdet og vårbeiteområdene

Vårflytting foregår i april/mai. I forkant av vårflyttinga eller i forbindelse med vårflyttinga, skilles ofte hanndyr og fjorårskalver ut i egne flokker som føres til andre vårbeiteområder enn der kalvingen foregår. Áldoeallu (simleflokkene) og luovaseallu (flokkene av hannrein og fjorårskalver) har ulike behov og aktivitetsmønstre, slik at flere ulike områder blir benyttet for disse.

Felles for både áldoeallu og luovaseallu er at de ulike vintersiidaene i Fávrrsorda på våren flytter til sperregjerdet over Buvrorášša. Flyttingen stopper vanligvis ved Erenvárri. (NB! ERENVÁRRI ER MERKET FEIL PÅ STATKART!) Her har distriktet et gjerde som benyttes til å skille ut hannrein og fjorårskalver i forbindelse med vårflyttinga. Simleflokkene beiter seg herfra nordover i sin egen takt og ut fra snøforholdene.

3.4.3 Kalvingsplasser

- Erinváris davás

Normal kalvingsperiode er fra slutten av april og til begynnelsen av juni. Hovedtyngden av kalver blir født i løpet av mai måned. Dette er en kritisk periode med tanke på at både simler og kalver behøver mest mulig ro under denne perioden. Reinens kondisjon er vanligvis redusert etter vinterperioden. De årene vinterbeitene har vært kritisk dårlige, er det vanligvis mer redusert kondisjon enn andre år. Simlene reagerer svært negativt på menneskelige forstyrrelser og annen uro. Det skal svært lite til for at simlene forlater kalven, noe som medfører at kalven ikke har mulighet til å overleve. Denne tiden er også viktig for å etablere bånd mellom mor og kalv, for å få i gang melkeproduksjonen og for å sikre at kalven gradvis begynner å beite og knytte seg til resten av simleflokkene. Alle som ferdes i naturen, bør unngå å forstyrre reinen i kalvings- og pregnancystida. Dette gjelder både ferdsel med motoriserte kjøretøy og skigåere. I denne perioden er det viktig at man begrenser skuterkjøring inn i kalvingsområdene.

Kalvingsområdet er et ganske stort område som starter fra Erinvárri og går nordover til Háldi. På vestsiden avgrenses kalvingsområdet/vårbeitelandet av Reisaelva, og fjellrekka der.

Kalvingsområdene er rundt Háldi og Mollešvuopmi, på øvreenden av Navitdalen og langs Sarvvesvággi, samt i Fávrrsorda.

Erinvárri – Mollešvuopmi - Suonjerrášša – Háldi – Giebávži – Sieiddevággi – Guškesoavvit.

På østsida avgrenses kalvingsområdet av Ábborášša-gjerdet som går øst for Návetvuopmi (Navitdalen). Når forholdene ligger til rette for det, blir også områdene og fjellene rundt Fávrrsorda brukt som kalvingsområde.

3.4.4 Luovaseallu (oksereinflokkene)

Før eller i forbindelse med vårflyttingen skilles luovaseallu (hanndyrene) fra simleflokkene og føres til Nuovasnjárga/Oksfjordhalvøya og til Fávrrsorda. En del går også over til Čiekkanjárga/ Storvikhalvøya, Nordkjosneset og Njargavárri. På denne tiden er okseflokkene noe adskilt fra simlene.

Spesielt hannreinflokkene trekker ned mot sjøen og saltvannet på våren. Dette foregår fra okseflokkene ankommer vårbeiteområdet sitt og til begynnelsen av juli. Der er både Oksfjordhalvøya og områdene rundt Straumfjord spesielt mye brukt på våren.

Helt nede ved fjæra blir det først bart for snø og det begynner tidlig å bli grønt, langt tidligere enn oppe i fjellet. På våren har særlig okseflokkene et stort behov for mineraler, og de trekker derfor til fjæra for å få tilgang til sjøvekster og sjøvann. Det at oksereinene oppsøker sjøen kan i enkelte tilfeller føre til uoverensstemmelser med de som eier jordene ved fjæra. Det er imidlertid vanskelig å nekte reinen tilgang til sjøen tidlig på våren. Der det har vært større problemer med at rein går inn på dyrket innmark, har distriktet vært behjelpelig med å søke om midler til konfliktforebyggende tiltak. Dette anser vi som en måte å kunne få tilgang til områder som er viktige om våren.

Distriktet ble delt i 1985, med påfølgende opprettelse av rbd 42 Beahcegealli, tidligere rbd 35B. Vedtaket i reindrifststyret var ikke i samsvar med det de to driftsgruppene var blitt enige om.

3.5 Sommerbeitedistriktet

3.5.1 Sommerbeitedistriktets grenser

Distriktets vestgrense går fra Storslett langs Reisaelva opp til utløpet av Doaresjohka. Videre følger grensa Doaresjohka til Doaresjávri. Fra Doaresjávri følger sommerbeitegrensa langs vannene, gjennom Njallavággegiera og følger Njallájohka ned til Šlimpojávri. Videre går den ned gjennom Šlimpogorsa ned til Návetjohka. Derfra går den rett til Gutneldatjávri og videre til Sarvvesgorsa. Der starter sperregjerdet som går over Vuohtoaivi og ned til Brennbukta. Sperregjerdet danner grensen mot distrikt Ábborášša. Sperregjerdet følger følgende trase: Sperregjerdet går sør for Vuohtoi-jávri, over Duolbarášša, og går den i rett linje ned til Buollángorsa og følger Buollánjohka til omtrent Brennbuktvannet, og derfra ned til Brennbukta. Fra Storslett følger sommerbeitegrensa kystlinja rundt Storvikhalvøya, Straumfjorden, rundt Nuovasnjárga (Oksfjordhalvøya), inkludert øyene Skorpa og Spildra, og inn langs Kvæangsfjorden til Brennbukta.

3.5.2 Om sommerbeiteområdene

Beitetid, sommerbeiteområde: 30.4. – 1.11.

Rundt 1. juli er flokken i sommerdistriktet på Kvæangsfjellet og i Fávrosorda. Da er sommersperregjerdet som går fra Sørfjord via Brennbukta til Girjegáisá stengt. De årene forholdene tilsier det merker Rietnjávžži siida i Fávrosorda i juni/juli.

Sommerbeite er godt og frodig med mye ulikt terreng. Det er sletter, myrer, høye fjell, berg og ur, mindre fjell med bare områder, men også store områder med mye og tett skog. Til distriktet hører også noe kyststripe og halvøyer. Deler av sommerdistriktet kan være uoversiktlig, og flokken holdes ikke samlet. Flokken går fritt om sommeren, men er under kontinuerlig oppsyn, fordelt mellom siidaandelene. Fjellområdene har snø en god stund på sommeren og disse fjellområdene bruker reinen til lufting (bálgat) disse områdene er særlig viktige for at reien skal få fred for dyr og insekter, og for å få avkjølt seg på varme sommerdager.

3.6 Høstbeiteområdene

Vår og høstbeiter overlapper i stor grad.

3.6.1 Vår- og høstbeitenes (høstvinterbeitene) områder:

Distriktets vestgrense for høstbeiteområdet og parrings-/brunstområde starter ved Sarvvesgorsa ved sommersperregjerdet til Gutneldatjávri, og videre ned til Návetjohka. Derfra går den opp til Šlimpogorsa og til Šlimpojávri. Derfra følger den Njallájohká til gjennom Njallávákkegiera og til Doaresjávri. Derfra går den fra Doaresjávri, og følger Doaresjohka til utløpet til Reisaelva. Herfra går høstbeitegrensa opp Reisaelva til Ávvejohkas utløp. Videre går høstbeitegrensa opp Ávvejohka og opp til Buvrorášša. Fra Buvrorášša-gjerdevinkelen følger høstbeitegrensa sperregjerdet til Čuollojávri og videre til Sorbmejávri og Vilbealesjávri, Ribatláhku, Ribatláhku, Dálvvesčearru og derfra til Stuora Mollešjávri. Derfra går høstbeiteområdet til Sarvvesjávri og følger Sarvvesjohka helt til Sarvvesgorsa, til sommersperregjerdet.

På senhøsten brukes følgende område som oppsamlingsområde i forbindelse med slakting i Guorbavuopmi-anlegget. Oppsamlingsområdet starter fra Buvrorášša-gjerdevinkelen og over Loddevárri, og følger korridoren som går til gjerdeanlegget til Guorbavuopmi. Vestre gjerde av korridoren følger følgende trase- Fra Loddevárri til sør for Oaggunjávrit, deretter går grensa til Čiekñalvárit, og videre til Čiekñaljohka. Deretter går korridorens vestre gjerde langs Leamši og til Fasttesdievvá. Derfra går grensa nord for Liekkesčorru og til gjerdeanlegget. Fra gjerdeanlegget følger oppsamlingsområdets grense kommunegrensa mellom Nordreisa kommune og Kautokeino kommune til Mollijus. Fra Mollijus følger oppsamlingsområdets grense til Sorbmejávri.

Vi viser til vedtak fra gjerdestyret for Guorbavuopmi-anlegget, vedtatt i bruksreglene for gjerdeanlegget. Mer informasjon om gjerdeanlegget og Guorbavuopmi-anlegget finnes i kapittel Gjerder og anlegg.

3.6.2 Generelt om (sensommer-), høst- og brunstområder

Kalvemerkinga starter i august i Návetvuopmi (Navitdalen). Der har distriktet gjerdeanlegg, plankegammer og gjeterhytter. Samling og merking foregår ca 4 uker. Reinen søker selv naturlig til Navitdalen på de samme tidspunktene hvert år. Likevel varierer tidspunkt for når reinen trekker dit, avhengig av vær, føde, sopp og andre forhold. Det er behov for motorisert ferdsel i forbindelse med dette. Det er store områder hvor reinen skal samles inn, og tildels vanskelig tilgjengelige områder. Det er også ganske store og tett skogområder som er uoversiktlige, og som er tidkrevende å samle i.

Det har også vært påkrevd med innsamling med helikopter fra Nuovasnjárga, fordi det er ulendt terreng og vanskelig å komme til både til fots og med motorisert kjøretøy.

Som oftest blir det en del rein tilbake i sommerområdet etter at vi har åpnet gjerdet som leder til høstbeiteområdet. Dette blir samlet utover høsten etter at hovedflokken er ankommet høstbeitet.

Distriktet har også merkegjerde i høstområdet i Erenvárri som brukes etter behov. Etter merkinga slippes flokken til høstbeite som er nord for gjerdet fra Ávvegorsa til Mollešjávri. I deler av dette området omfattes av nasjonalpark. Distriktet har derfor behov for motorisert ferdsel også i nasjonalparken. Flokken er på dette området til etter brunsten.

3.6.3 Høst og tidlig vinter

Fra høstbeiteområdet, Mollešvuopmi flytter vi i oktober mot Guorbavuopmi for uttak av slaktedyr. Dette avhenger av nårtid vi får tilgang til felles gjerdeanlegg ved Guorbavuopmi, og av kapasiteten på slakteriet. Også hensyn til omkringliggende flokker / nabodistrikter kan være avgjørende om når man kan flytte til Guorbavuopmi og derfra videre mot vinterbeiteområdet. Dette er en kritisk periode

hvor det fort skjer sammenblandinger mellom flokkene i området. Hvis andre flokker er forsinket eller befinner seg i samme terreng som vår flokk, fører det til sammenblanding av enkelt dyr, mindre flokker, eller større del av flokken. Dette igjen fører til merarbeid og mer slitasje på dyrene. Ved flytting på senhøsten fra høstbeite til vinterbeiteområdet følger flokken vest for Ábbon-gjerdet videre til Goikevuopmi, Gaskkasleamši, Dealljasleamši over Dealljas, Čearru, Goaskinvárri, Áddjit, Beahcegašvárri, Ádjetvuopmi, sør – og nord for Økseidet over elva.

Distriktet flytter deretter flokken inn til vinterbeiteområdet. Senere på senhøsten og tidlig på vinteren, beiter hele distriktets flokk samlet på begge sider av europaveg E45, som går gjennom hele vinterbeiteområdet til finskegrensen. Beiteforholdene er vanligvis gode, med lite til middels mye snø. Mot slutten av perioden (desember) tar distriktet reinen inn i gjerdeanlegget ved Eallájávri, hvor man tar ut slakterein og skiller flokken i tre vintersiidaer. Dette gjøres ut fra forholdene i en eller to omganger, litt avhengig av hvordan man har lyktes med å skille ut slakterein i Guorbavuopmi. (Se mer om gjerdeanlegget ved Eallájávri i kapitlet om anlegg og gjerder.) Skilling foregår i Bievjaveaijohka i januar og begynnelsen av februar. På det tidspunktet er reinen på vinterbeiter i omkringliggende områder. Under skillinga foregår det også en del slakting, både til eget bruk og salg til slakteri/ oppkjøpere.

3.7 Vinterbeiteområdenes grenser og beitebruk

Vinterbeiteområdene ligger sør i Kautokeino kommune, helt mot grensa mot Finland. Området består av typisk Finnmarksviddeterreng, med vidde, skogsområder, flere fjellpartier/ områder, dal-, elve- og myrområder. Vegetasjon er for det meste lav og lyng.

3.7.1 Vinterbeitenes grenser

Følgende vinterbeitegrenser ble fastsatt i 2009 etter en prosess med møter mellom siidaene i 30A Vestre sone, i Vest-Finnmark reinbeiteområde. Grensegjerdet mot Finland danner sørlig grense for vinterbeitene.

Kart over grensene for 30A Vestre sone er vedlagt denne distriktsplanen.

I vinterbeiteområdet er det tre vintersiidaer. Yttergrensene for distriktets vintersiidaer mot andre distrikters vintersiidaer er som følger:

- Fra Guolbbaávži ved finskegrensen, nedover langs Guolbbaávži til Guovžabohttu. Fra Guovžabohttu i rett linje til Rigájávri, langs Rigájohka til Sállanjávri. Fra Sállanjávri over Sállanmaras øst for Eapperáhpi til Sállanjohka, langs Sállanjohka til nordenden av Roggeluoppal.
- Fra Roggeluoppal til Geatkevárri. Derfra i rett linje til sørenden av Suohpatjávri og videre til bilvegen E45.
- Fra E45 ved nordenden av Flyvájávri og østover til sørsiden av Huikinroavvi. Videre østover mot Beazášjeaggi. Videre langs skuterløypa til Stuora Jevdešjávri. Fra Stuora Jevdešjávri sørover mot Coages Jevdešjávri. Fra Coages Jevdešjávri sørover mot Vahttájávri. Videre østover over Vahttáčorru, på nordsiden av Márjosčorru mot Goldinjávri. Sørover langs østsiden av Goldinjávri til sørenden av Goldinjávri. Derfra sørøstover til Guossavárčohkka. Og deretter sørøst over Guossajávri. Fra Guossajávri i rett linje til Bajašjohka og følger nordsiden av Bajašjohka til Bajašjávri. Fra Bajašjávri rett sørøst til Bievrašmuotki og riksgrensa.

Grense mellom de tre siidaene i distrikt 35 Fávrrorsorda, Rietnjávžži siida, Siebe siida og Áidejárssiida: Roavveoaivi – Duolljéjávri davágeahčen (nordenden) – Skilkkaš – Guohcaluobbali – Rietnjajávraí – Njivlejávraí – Fidjut – Rietnjaávžái – Oskalii – biilluoddaráigge Siebebuollámii (etter veien til Siebebuollán)– nuorttasguvlui stuora Jevdeš geahčái (mot øst til enden av Stuora Jevdeš).

3.7.2 Beitebruk vinterbeiteområdene

Fra høstbeiteområdene ved Mollešvuopmi, hentes flokkene i passende størrelser inn til det felles slakteanlegget i Guorbavuopmi. Her tas det ut slaktedyr som sendes med reintransport til slakteri med dyretransport. Deretter flytter vi videre mot vinterbeiteområdet i slutten av oktober / begynnelsen av november, litt avhengig av snøforholdene i Mollešvuopmi, tilgang til Guorbavuopmi-anlegget og hvordan vi lykkes med å ta inn reinen i gjerdet for uttak av slaktedyr.

3.7.3 Vintersiidaene

Skilling foregår i Bievjaveaijohka i januar og begynnelsen av februar. På det tidspunktet er reinen på vinterbeiter i omkringliggende områder.

Etter at flokkene er skilt til tre vintersiidaer, beiter flokkene adskilt innenfor sine vinterbeiteområder fram til det er tid for å flytte mot vårbeitet. Innenfor de respektive vinterbeiteområdene beiter flokkene i forskjellige områder til ulike tider, slik at man får en best mulig utnyttelse av områdene og beitene ut fra beiteforholdene. Ved gjeting og tilsyn av reinflokkene benyttes det snøskuter. Ved behov bruker man også transportable skuterhytter som flyttes ut fra behov.

Áidejárssiida innenfor sine vinterbeiteområder øst for Europaveg 45. Rietnjávžži-siida beiter vest for vegen innenfor beitegrensene som er beskrevet tidligere.

3.8 Flytteleier, trekkleier og trekkmønstre

Flyttemønster er til dels også beskrevet under de ulike årstidene, så man bør lese også disse kapitlene for å få mer utfyllende informasjon. Distriktets flyttemønster er i det vesentlige det samme som det har vært i flere generasjoner. Flytting er selvfølgelig også avhengig av beiteforhold som varierer fra år til år. Vær, snømengde, reinens kondisjon, og klimaforhold, andre distrikters/ siidaers flytting og aktivitet har også innvirkning på flytting.

3.8.1 Vårflytting

Vintersiidaene har to hovedflytteveier om våren, fra vinterbeiteområdet til vårbeiteområdene. Disse følger de tradisjonelle flytteveiene som er brukt i lang tid.

Áidejárssiida og Siebesiida begynner flyttinga fra Oskálskáidi og Opmoáhpi, og flytter på vestsiden av E45 langs máđidja til Suohpatjávri. Videre fra Suohpatjávri flytter man over Geatkeskáidi til Kautokeinoelva, over Vánasjávri etter den tradisjonelle flytteleia. Videre flytter man over Kautokeinoelva til Vuoskkójávri, deretter Bávvaljávri, Guohcaáhpi, Goaskinvárri, Njeaivvitvárri, Čunočearru, Dealljadas, Rivkkoš, over Ráissjávri, Borgavárri, Njargavárri, Ávparášša, Ávvevággi, og inn i vårbeiteområdet.

Rietnjeávžži-siida begynner flyttinga fra områdene Rohtovárri/Geatkkevárri. Man flytter vestover til Kautokeinoelva, og går over elva sør for Økseidet. Derfra videre til Ádjit, Rávdoleamši, Eapperoaivi,

Gaskasoavi, Gaskasleamši, Stáđđeoavi, Goikevuopmi. Videre nordover over Ráissjávri til Borgavárri, Njágavárri, Ávparášša, Duorši, Ávvevággi, og inn i vårbeiteområdet.

3.9 Gjerder, hytter og anlegg i distriktet

Distriktet er arealmessig stort i omfang, med lange avstander og noen steder vanskelig terreng. For å kunne drive reindriften rasjonelt og hensynsfullt er det behov for gjerder, hytter og andre anlegg. Hyttene bidrar til sikkerhet for distriktsmedlemmene og til lettere oppsyn med flokken, både i forhold til reinens vandring og i forhold til ytre påvirkninger som rovdyr, turisme og annet. Også i forbindelse med samling av flokken er hytte, gamle eller bu viktig for arbeidets fremgang og for de som er i arbeid. Sperregjerdene forebygger sammenblandinger med andre distrikter og letter arbeidet med gjeting.

En del av anleggene er nærmere angitt på kart her:

https://kilden.nibio.no/?topic=reindrift&X=7749554.56&Y=767568.91&zoom=5&lang=nb&bgLayer=g raatone_cache&catalogNodes=172,169&layers=reindrift_reinbeitedistrikt,reindrift_reinbeitedistriktgrenser,reindrift_distriktnavn,reindrift_anlegg,reindrift_sperregjerde,reindrift_midlertidig_sperregjerde,reindrift_transport,reindrift_beitehage&layers_opacity=0.75,0.75,0.75,0.75,0.75,0.75,0.75,0.75,1

Dette kartet behøver imidlertid oppdatering og er ikke helt i samsvar med de siste oppdateringene.

3.9.1 Gjerdeanlegg

Bievjaveaijohka/Eallájávri/Eallárohtu gjerdeanlegg med tilhørende hytter

Distriktet har et permanent gjerdeanlegg i vinterbeiteområdet ved Eallárohtu litt sør for Oskal. Dette ble tatt i bruk i 2002, for uttak av slakterein og skilling. Gjerdet er tett ved E45 slik at det er mulig å komme til med både små biler og dyretransportbiler.

Návetvuopmi

Gjerdeanlegget for kalvemerking er laget i tilknytning til sommersperregjerdet i Navitdalen. I tilknytning til gjerdeanlegget er det også bygget gammer og hytter.

Guorbavuopmi-anlegget

Dette er et felles gjerdeanlegg som brukes av flere distrikter i vestre sone til å skille ut slaktedyr og transport til slakteri. I tillegg er det et eldre gjerdeanlegg i samme område som kun brukes av vårt distrikt.

Erenvárri

I Erenvárri er det et gjerdeanlegg som blir brukt i forbindelse med utskilling av okserein/luovaseallu på våren. Gjerdet blir brukt av og til om høsten, til å merke umerkede kalver. I nærheten av dette gjerdeanlegget er det også hytter og gammer. Disse blir brukt i forbindelse med gjeting på våren og om høsten.

Andre gjerdeanlegg

I tillegg er det midlertidige anlegg i Fávrrsorda. En del av de tidligere gamle gjerdeanleggene finnes i Rietnjaávži og Storsvingen på Kvænangsfjellet. Det er også et gjerde i Áidejávri som blir brukt i vinter- og vårvinterperioden.

Gjerdeanlegget ved Loddevárri er opprinnelig oppført av vårt distrikt, men benyttes nå av distrikt 42.

3.9.2 Sperregjerder og inngjerdede oppsamlingsområder

Sommersperregjerdet starter fra Girjegáisá i vest og går over Lánjkavárri til Čearpmatvággi. I Čearpmatvággi går gjerdet videre mot Čearpmatgáisá til den kommer til en naturlig sperre. Sperregjerdet fortsetter på den andre siden av Čearpmatgáisá og kommer ned i Navitdalen, videre østover mot Vuoltoai og over Njuolggorášša. Sperregjerdet går sør for Vuoltoai-jávri, over Duolbarášša, og går den i rett linje ned til Buollángorsa og følger Buollánjohka til omtrent Brennbukt vannet, og derfra ned til Brennbukta.

Høstsperrgjerdet går fra Ávvegorsa, opp langs Ávvejohka og opp til Buvrorášša. Fra Buvrorášša-gjerdevinkelen går sperregjerdet til Čuolloyávri og videre til Sorbmejávri og Vilbealesjávri, Ribatláhku, Dálvvesčearru og derfra til Stuora Mollesjávri. Derfra går høstbeiteområdet til Sarvvesjávri og følger Sarvvesjohka helt til Sarvvesgorsa, til sommersperregjerdet.

I tillegg har distriktet et inngjerdet oppsamlingområde som starter fra det felles gjerdeanlegget i Guorbavuopmi og nordover langs Čiekŋaljohka til Loddevárri. Videre til Buvrorášša, derfra til Čuolloyávri og videre over Sorbmegielas, derfra nordover til Sorbmejávri og sørover langs Mollijas til sørenden av Mollijas. Derfra følger gjerdet kommunegrensen til Guorbavuopmi.

Derfra følger gjerdet kommunegrensa til Guorbavuopmi gjerdeanlegg.

3.9.3 Gjeterhytter

Distriktet har sommerboliger i Straumfjorden i Nordreisa kommune, og Naviteidet og Nordstraumen i Kvænangen kommune. På Kvænangsfjellet har distriktet torvgammer og noen av distriktsmedlemmene selger samisk duodji der i turistseongen.

I Navitdalen er det hytter i nærheten av kalvemerkingsgjerdeanlegget. Disse, samt hyttene i Lánjkavárri og Vuoltoai blir brukt i forbindelse med gjeting vårvinter, kalvingsperioden og om sommeren, og i forbindelse med kalvemerking og gjeting på høsten. Her er det et stort behov for oppgradering av noen hytter og nyoppføring av flere nye hytter.

Distriktet har vinterhytter i vinterbeitedistriktet, 5 i Rietnjaávži og en i Spalloávži. Her vil det på sikt bli behov for å bygge flere hytter.

I Guorbavuopmi har distriktets medlemmer 11 gjeterhytter som blir brukt om våren forbindelse med flytting, og om høsten i forbindelse med flytting, slakting og gjeting. Her er det allerede planlagt bygge flere hytter i nær framtid. Det vil også være behov for flere hytter.

I tilknytning til gjerdeanlegget ved Bievjaveaijohka er det bygget gammer og hytter og det er noen campingvogner stående, som brukes i forbindelse med at man har reinen i gjerdet, og ved behov også under gjetearbeid.

I Erenvárri har distriktets medlemmer to gjeterhytter og to gammer. I tillegg er det plan om å bygge en hytte på Gožžesgielas og ved Mollešluoppal. Ved Mollesjávri har distriktet en hytte som blir brukt om høsten og våren.

3.9.4 Gjeterhytter/gammer som tilhører andre

Det er en del hytter innenfor distriktet som ikke er i tilknytning til hyttefelt eller i tettbygde områder/bygder. De fleste av disse er satt opp lang tid tilbake og er ganske gamle. Disse er lokalisert til: Áitejohka ved riksgrensa (reindriftsforvaltningen), Šuvččaganvárri v/ riksgrensa, Čavččasvárri (militær), Oppaljávrri, Rietnjajávri, Náhpolorda. Videre Siikojávri, Skárttasvuopmi, og Norsk folkehjelp har ved Røyelelva og Guollejávri.

3.9.5 Gjerder, hytter og anlegg under planlegging og behov for anlegg

Det planlegges å bygges nye hytter for distriktets reineiere i Guorbavuopmi og i Navitdalen, da det er stort behov for flere hytter der. I tillegg har distriktet behov for gjeterhytte i høstbeiteområdet, da det er lange avstander mellom hyttene som allerede er i området. Det planlegges derfor å bygge hytte på Gožžesgielas og Mollešluoppal. I tillegg er det plan om å sette opp ytterligere to hytter i kalvingsområdet, for å kunne holde oppsyn med flokken.

Det kan være behov for slike f.eks. ved Giebarášša, Vuolit Čavččasvárri og Vuopmegeahči.

3.10 Oppsummering

Kritiske suksessfaktorer

Reindriften preges av kontinuerlig arbeid med flokken, og med tilhørende aktivitet. Mange faktorer har innvirkning på arbeidet og reinens ve og vel.

Arbeidsoppgavene fordeles innad mellom siidaandelene. Ved enkelt oppgaver er alle involvert, mens turnusen for tilsyn blir satt opp etter nærmere fastlagte skjema innenfor siidaene. Reineiere gjør hele tiden det optimale for å lykkes med arbeidet. Likevel er det noen ytre ting som kan påvirke planlagt arbeid:

Vær og værforhold kan ha stor innvirkning på arbeidet. Om vinteren må man særlig ta hensyn til vind, fukk og kulde. Man kan f.eks. ikke i kuldeperiode ha rein i gjerdet, av hensyn til dyrevelferd, men også på grunn av at slaktebilene ikke kjører i kulde.

Beiteforhold er også avhengig av vær og klima. Gode beiteforhold gir reinen god kondisjon og helse. Med gode beiteforhold menes at reinen lett kommer til mat, at det er isfritt, at det ikke er skare eller hard snø, eller for mye snø. Det optimale er løs snø i en viss mengde/dybde.

Dårlig beite med mye sne og is har påvirkning på beite og dermed reinens tilgang til mat, og dermed reinens kondisjon. Dårlig / lite tilgang på mat fører til at reinen vandrer mer, og dette påvirker arbeidet med flokken. Dette kan føre til at man må flytte eller røre flokken oftere, gi flokken tilleggspør, og kan også måtte transportere fra vinterbeite området til sommerbeiteområdet med bil.

Andre flokker i nærheten fører til mer gjeting og oftere tilsyn med flokken. Dette for å unngå sammenblanding. Værforhold kan føre til at man ikke kan ha tilstrekkelig tilsyn med flokken hele tiden, og hvis det da er andre flokker i nærheten, fører det ofte til sammenblanding som igjen medfører mye ekstraarbeid og ekstra belastning for både rein og mennesker.

Beiting av flokker fra andre distrikt kan også medføre nedtråkking/ beiting av distriktets vinterbeiteområder.

3.11 Klimaendringers påvirkning på beite og beiteforhold

Klimaendringer påvirker vårt distrikt mest i vinterhalvåret. Kuldeperiodene om vinteren er blitt kortere i løpet av de siste 10-15 årene. Dette påvirker snølaget på vinterbeiteområde, ved at det danner seg pakksnø og ved at det ikke blir seanjáš. Dette igjen medfører at beitene kan bli vanskeligere å grave seg gjennom. Det kan oftere bli det som kalles "báikkolaš ealát", det er beite kun flekkvis i området. Dersom klimaet forandrer seg på en måte som medfører at det kommer mer snø, kan dette medføre at beitet mugler på grunn av for mye snø²¹. I vinterbeiteområdet har vi sett at skogen har vokst seg mer tett, og dette medfører at laven blir dekket at løv som igjen hindrer laven i å vokse. Det er oftere blitt behov for å tilleggsfore hele vinterflokkene i deler av vinterbeitesesongen og vårvintersesongen. Dette har medført at det er behov for å investere i transportmidler, som skutere til transport av tilleggsfor. Tørre somre medfører at laven vokser saktere. Det forekommer at det er så tørt om sommeren at laven blir knusktørr.

Ved kysten har skogen vokst seg både høyere og tettere, samt at tregrensen har vokst høyere opp i fjellssidene.

Det er foreløpig ikke behov for å endre store deler av driftsmønsteret, men dette er noe man må vurdere dersom klimaendringene ødelegger for driftsmønsteret vi har i dag.

Klimautfordringene er også blitt utfordring for reineiernes fysiske og psykiske helse. Distriktet må inkludere den delen i arbeidet med klimautfordringer.

3.12 Slakting og produksjon

Slakting foregår i oktober ved det felles gjerdeanlegget i Guorbavuopmi i perioden 15.-31. oktober, samt ved skillegjerdet i Bievjaveaijohka i desember/januar. Skilling foregår også i Bievjaveaijohka enten i forbindelse med slakting eller ved en senere anledning etter nyttår.

3.12.1 Utviklingen i slaktevektene

Tall fra Ressursregnskap for reindriften for driftsåret 2021/2022 viser følgende gjennomsnittlige slaktevekter for rein i driftsårene 2012-2022.

Gjennomsnittlige slaktevekter for kalv (miessi) i de siste 9 driftsårene, basert på data fra listeførte/registrerte slakteribedrifter										
	12/13	13/14	14/15	15/16	16/17	17/18	18/19	19/20	20/21	21/22
35 - Fávrosorda	16,0	16,4	16,1	16,4	16,9	16,4	17,5	16,9	17,9	18,1

Kilde: Ressursregnskap for reindriftnæringen. Driftsåret 2021/22 er siste år med offentlig tilgjengelige tall. Tall for foregående driftsår blir vanligvis offentlig tilgjengelig i desember.

Vårt mål er for distriktet er å ha gjennomsnittlig slaktevekt på reinkalv på minst 18,0 kg. Dette er et mål vi har startet med for noen år tilbake. For de ti siste årene har distriktet hatt en jevn økning i gjennomsnittlig slaktevekt for kalv (miessi). For driftsåret 2019/20 falt gjennomsnittlig slaktevekt på reinkalv igjen med 0,6 kg på grunn av at vi ikke kunne følge vår bruksplan og skille ut slaktedy i det felles gjerdeanlegget i Guorbavuopmi i oktober. Dette skjedde fordi bruksreglene for gjerdeanlegget ikke ble fulgt av andre distrikter, og vi ble hindret i å bruke gjerdeanlegget etter bruksreglene.

²¹ "Eanan guohppu go beare ollu muohta lea"

Hoveduttak av slaktedyr skjedde derfor først på vinterbeiteområdet, ved skillegjerdet i Bievjaveaijohka om vinteren. Sent slakteuttak fører til at gjennomsnittlig slaktevekt går ned. Reindrifststyret har fastsatt distriktets reintall til 5900 dyr.

3.13 Sysselsetting og verdiskapning

Reindriften i Fávrrsorda sysselsetter mange personer på helårsbasis. Reindriften i vårt distrikt er en familiebasert næring, hvor alle bidrar med sitt. Den største delen av verdiskapninga består av kjøttproduksjon for salg samt videreføring og duodji. Arbeidet består av de ulike daglige arbeidsoppgaver som tilsyn og arbeid med reinflokkene, som varierer mellom årstidene. I tillegg til arbeid med reinflokken, er det også annet både felles og individuelle arbeidsoppgaver som reparasjon og vedlikehold av driftsmidler, driftsutstyr og annet arbeid innen reindriften.

Samisk språk og tradisjonsoverføring mellom generasjoner.

Hverdags- og arbeidsspråket er nordsamisk. Distriktet har god dekning av tradisjonsbærere (eldre) som deler sin kunnskap om rein, beiteforhold, arealer og de samiske stedsnavnene, om drift i dag kontra for 70-80 år siden. Slik overføres tradisjonell kunnskap og visdom gjennom historier og fortellinger til den yngre generasjon. Rekruttering til yrket er tilfredsstillende.

Annen verdiskapning består av blant annet fiske, noe turisme og duodjiproduksjon.

Jakt, fangst og fiske i distriktet

Distriktets reineiere har ut fra gammel tradisjon alltid høstet av naturen. Reindrifstlovens § 26 gir rett til å drive jakt, fangst og fiske i statsallmenningen og på FeFo-grunn. For jakt, fangst og fiske som drives etter bestemmelsene til denne paragrafen, skal det ikke betales leie eller kortavgift.

Distriktets medlemmer driver fiske i sjøen, og elvene og vannene innen distriktet. Annen høsting er blant annet bærplukking, uttak av nødvendige materialer og annet som vist i reindrifstlovens § 25.

3.14 Motorisert ferdsel

Reindrifstlovens §23 Motorferdsel og unntaksbestemmelsene i motorferdselsloven gir tillatelse til bruk av motorisert kjøretøy i utmark.

Distriktet er avhengig av motoriserte hjelpemidler i forbindelse med forflytning, gjeting, tilsyn, flytting, samling og matauk, samt i forbindelse med transport av utstyr. Snøskutere brukes for ferdsel i vintersesongen. I barmarksesongen brukes ATV'er /MC i nødvendig utstrekning og for det meste benyttes eksisterende traktorveier for å begrense terrengskader. Eksisterende veier som brukes på sommerbeiteområdene er Navitdalsveien, Vaddas/ Luovosskáidiveien, Ráhpesvággi, Brennbukta, Muhkkonaš, Nuovasmuotki, Nuovasnjárga, Čiekkanjárga, Røykfossveien, Skárttasvuopmi, Bunkersgielas, Sandneset, Røyelen. Om høsten benyttes ATV'er under nødvendig arbeid i driften. I forbindelse med utøvelse av gjeting er det umulig å lage en oversikt over traseer på forhånd, da dette vil bli upresist og vil variere fra år til år. Det anmodes om å se til beitebruken.

Distriktets hovedtraseer til transport til faste installasjoner følger vanligvis bestemte traseer, eller kjørespor. Alle distriktets reineiere kan benytte disse traseene året rundt.

For ekstrahjelp som ikke er distriktets reineiere/medlemmer, skal distriktets reineiere gi skriftlig kjøretillatelse. I unntakstilfeller kan reineier som har gitt tillatelsen kontaktes via telefon.

3.15 Bruksregler for terrenggående barmarkskjøretøy

Vårt distrikt benytter terrenggående barmarkskjøretøy i vårbeite-, sommerbeite- og høstbeiteområdet, for gjeting, tilsyn med rein og gjerdeanlegg og nødvendig transport i forbindelse med ulike arbeidsoppgaver innen driften, som innhenting av ulike materiale og matauk. For å skåne miljø og natur best mulig, brukes det oftest allerede opparbeidede kjørespor og traseer i best mulig grad. Det vil likevel være nødvendig å kjøre utenom både kjørespor og traseer for eksempel i forbindelse med tilsyn, gjeting og driving av rein eller annet nødvendig arbeid innenfor driften.

4 Rovvilt

4.1 Skader

Det er registrert flere typer rovdyr og rovvilt i distriktet. Det observeres ofte jerv, gaupe og ørn i umiddelbar nærhet av flokken og i angrep på rein. Det observeres også ulv og bjørn jevnlig.

I det daglige arbeidet med reinflokken har det i lang tid blitt registrert en økning av rovvilt. Dette gjelder i alle årstidsbeiteområdene, men rovviltproblemet er størst i vår-, sommer- og høstbeiteområdet. Vi observerer angrep av rovvilt på rein, både kalver og voksne dyr, og finner ofte kadaver som helt tydelig er angrepet og drept av rovdyr. Det er spesielt jerv, gaupe og ørn som forårsaker rovvilttapene i vårt distrikt.

Det registreres også at f.eks. ørnen i tillegg til at bestanden har økt enormt den siste tiden, også er blitt så uredd folk at den oppholder seg f.eks. ved hytteområdene i umiddelbar nærhet av folk. Flere typer rovvilt er permanent i distriktets beiteområder. I tillegg er streifende ulv observert i områder.

Det er utfordringer med å dokumentere tap forårsaket av rovvilt. Dette gjenspeiles i at vårt distrikt får ikke erstattet de tapene som det blir søkt om. Dette gjelder i alle årstidsbeiteområdene. Lange avstander og ulendt terreng gjør det vanskelig å finne drepte rein i utgangspunktet. Avstander og terrenget gjør det også vanskelig og umulig å frakte drepte rein til bygda. Det er også ulike krav til dokumentering av drept rein av rovvilt. I vinterbeiteområdet (tidligere Finnmark) kreves det at reinkadaver fraktes til bygda, og bringes til SNO-personalet. Dette medfører at kadaveret blir tatt bort fra rovdyrene, og konsekvensen er at rovdyra dreper nye rein for å få mat. I vår-, sommer- og høstbeiteområdet (tidligere Troms) er SNO-personalet behjelpelig med å komme til funnstedet for å dokumentere rovvilttapet. Problematikken er at der er det store områder hvor det ikke er mobilnett/dekning, som gjør at man ikke får tak i SNO i tide, før åtseletere har fortært det meste av dyret. Dermed får man ikke dokumentert at tapene er forvoldt av rovvilt.

Det er spesielt vanskelig å dokumentere kalvetap og andre tap til rovdyr under kalvingsperioden til barmarkssesongen starter ("Dassázi go čálgala miessi" (når kalven blir litt sterkere/større)). Man kan ikke kjøre intensivt inne i reinflokken under kalvingsperioden, fordi dette skremmer simlene vekk fra nyfødte kalver. Dersom kalvene greier å følge mora, vil dette kunne medføre at kalvene ikke greier å krysse elvene som simlene lett hopper over. Dermed blir det vanskelig å dokumentere de reelle rovviltskadene.

4.2 Forebyggende tiltak mot rovviltskader på rein

Det må arbeides for å minske tapene til rovvilt. Dette må gjøres både med å arbeide politisk for å få redusert rovviltbestandene, men også med tiltak i den daglige driften. Statsforvalteren gir årlig tilskudd til rovviltforebyggende tiltak, dette må distriktet årlig søke om. Dette er forslag til tiltak som vi ser behov for å få tilskudd til. Distriktsstyret kan søke tilskudd til andre tiltak ut fra Statsforvalterens prioriteringer.

- Ekstra vakt hold i kalvingsperioden.
- Distriktet har avsatt midler i krisefond.
- Tilleggsforing for å redusere tap til fredet rovvilt.
- Innkjøp av transportmidler
- Vaktkoier for å lette oppsyn med reinflokken, og drive uroaktivitet
- Det bør igangsettes telling og kartlegging av rovdyrbestanden, et slikt forskningsprosjekt kan distriktet være med i.
- Regulering av bestanden må gjennomføres for å redusere tap av rein.

4.3 Distriktets tap som følge av rovdyr

Distriktet har omfattende økonomiske tap som følge av fredede rovdyr. Dette påvirker både direkte og indirekte. Direkte påvirkninger er tap av rein til rovdynene. Dette er tap som distriktets reieiere ikke får dekket fullt ut. Dette som følge av de tidligere beskrevne problemer med dokumentasjon av tap, men også ved at dokumenterte tap heller ikke blir fullstendig dekket. Ved tap blir også fremtidige tap store, da man ikke får dekket tap av produksjonsdyr og framtidig produksjon.

Dette påvirker også ved at vi får mindre slakteuttak og stort produksjonstap. I ressursregnskapet for 2019-20 viser tallene lav produktivitet. Slakteuttak viser 7,2 kg per livdyr. Myndighetenes mål på slakteuttak er på 8-9 kg per dyr i vårflokk. Våre beregninger viser at dersom vi ikke hadde hatt tap til rovdyr ville vi hatt et slakteuttak på 11,2 kg. I denne beregningen har vi kun tatt med tap av kalver. Dersom voksen rein hadde vært med i beregningen, ville slakteuttaket kunne vært høyere.

Beregningsmetoden vi har brukt, er å ta utgangspunkt i tallene publisert i Ressursregnskapet for reindriften. I reindriftsåret 2019/20 hadde vi produksjon på 42 tonn reinkjøtt, sendt til listeførte bedrifter og privat uttak. Tallene viser at distriktet samlet hadde tap på 2033 kalver tatt av rovvilt. Samme år var det født 4628 kalver, hvorav 3591 ble merket. Gjennomsnittlig slaktevekt på kalv var 16,9 kg. Ved å bruke gjennomsnittlig slaktevekt for kalv utgjør dette et tap på 2033 kalver * 16,9 kg = 34 357,7 kg. Etter vår beregning hadde vi hatt et potensielt slakteuttak på ca 76 tonn. Dette medfører økonomisk tap for alle siidaandeler. Vi viser til tabellene nedenfor.

År	Gjennomsnittlig slaktevekt, kg	Antall kalver født	Antall kalver merket	Antall kalver tatt av rovvilt
19/20	16,9	4628	3591	2033
21/22	18,1	4225	3059	2227

De økonomiske tapene distriktet samlet blir derfor slik:

	Økonomisk tap - Kalver tatt av rovvilt	Økonomisk tap av kalvetilskudd	Gjennomsnittlig økonomisk tap pr. siidaandel
19/20	kr 2 920 405	kr 1 016 500	kr 188 875

Det er tatt utgangspunkt i Finnmark Rein sin kilopris på 85 kr eks mva. for sesongen 2019-20, og gjennomsnittlig slaktevekt på 16,9 kg. Kalvetilskudd var på kr 500 per kalv for 2019-20.

5 Inngrep og forstyrrelser

5.1 Fritidsbebyggelse og turisme

Følgende hytteområder finnes i vårt distrikt

- Hytteområder i Sandnesdalen, Kvænangen kommune.
- Hytteområder i Meiland, Kvænangen
- Hyttefelt Navit og Leirbukt/Toppelbukt
- Flere hytteområder i Reisadalen, Nordreisa kommune.
- Hytteområde ved Geađgejávri, Kautokeino kommune.
- Stadig nye hyttefelt etableres.
- Sihččajávri tidligere fjellstue.
- Skuterløyper Kvænangen, Nordreisa og Kautokeino.
- Skogsbilvei Siidavuonvákkis/ Rongadalen
- Gjerdeutbygging – Straumfjorden – Tretten

Det er en økning i utbygging av hyttefelt og hytter utenfor regulerte hytteområder. All hyttebygging vil medføre forstyrrelser for reinens beiting og tilstedeværelse. Selv om hyttebygging konsentreres i ett område, vil det bety trafikk i byggeperioden og i forbindelse med bruk. Reinen skyr hytteområder, men også tilstøtende områder blir gjort utilgjengelig for reinen. Særlig vil dette merkes hvis hyttene er i område hvor reinen har sitt trekk eller flytteleie. Da vil forstyrrelsene medføre at reiene må endre sin opprinnelige trekkleie, og være problematisk for reinens vandring og opphold. Det bør derfor ikke åpnes opp for flere hytteområder som er til skade for reinen og for reindriften i distriktet (uten konsekvensutredning).

Tidligere Sihččajávri fjellstue har utvidet sine gjerder uten at disse har kommet til høring til distriktet. Dette medfører at store arealer som tilhører vinterbeiteområdene går tapt for distriktet. Det er også utfordrende at beboerne bygger reinflokk som er atskillig større enn den dispensasjonen som de tidligere eierne fikk en gang i tiden. De slipper også ut reinene i barmarkstiden i vårt vinterbeiteområde, hvor det ikke er lov å ha rein på beite om sommeren. Dette fører til at lavbeitene blir nedtrampet og oppspist.

5.2 Vannkraftutbygginger

Det er søkt om vannkraftverk i Sandnesdalen, i Kvænangen kommune. Distriktsstyret har ved to anledninger motsatt seg dette i høringsuttalelser. Kraftverk fører ulemper for reindriften, både i anleggsfasen og i driftsfasen. Anleggene tar arealer og fører til rein unnviker større arealer. Dette fører til at den etablerte bruken av arealene blir ødelagt.

5.3 Kraftlinjer

Det finnes flere større og mindre kraftlinjer i distriktet. Det går blant annet flere parallelle kraftlinjer gjennom distriktet fra Vinnelys i Nordreisa kommune til Sørfjord i Kvænangen kommune. Ved linja er det dessuten 2 hytter i tilknytning til linjene, som Statnett benytter ved vedlikehold og tilsyn av linjene. Under bygginga av 420kV-linja er det også laget en del veier inn i området, som gir konsekvenser i form av beitetap. I tillegg er det risiko for at det blir mer trafikk etter løypene. Selve linjas langtidsvirkninger for reinen i driftsfasen av kraftanlegget er foreløpig usikker.

Vinnelys transformatorstasjon:

Det er i tillegg under etablering en større transformatorstasjon i Vinnelys som vil gi en negativ konsekvenser til reindrifta.

5.4 Mineralutvinning

I distriktet er det flere mindre grustak og skiferuttak. En del av disse er ikke i drift. Det finnes flere gamle skiferuttak, grusuttak og spor etter gruedrift. Et ganske stort grusuttak finnes i Straumfjordbotn.

5.5 Jordbruk og skogbruk

På flere steder er det tradisjonelle trekkveier stengt ved at det er satt opp gjerder fra dyrket mark helt opp til fjellveggen. Det forekommer en del klager fra bønder på at rein oppholder seg på dyrket mark primært i Nordreisa kommune, spesielt tidlig på våren når det ennå er mye snø på høyfjellet. Dårlig eller ingen inngjerding av dyrket mark/innmark gjør det mulig for reinen å ta seg på jordene. Reinen har ikke forutsetning for å vite hva som er dyrket mark/innmark og hva som er utmark.

5.6 Ekspansjon av byer og tettsteder

Det finnes noen befolkningscenter i distriktet, og noen av disse har i de siste årene ekspandert arealmessig. Distriktet ønsker å være en aktiv part i videre planlegging av byer og tettsteder i distriktet for å unngå at viktige flytte- og trekkleier samt kalvingsområder stenges for reindriften.

5.7 Ferdsel og friluftsliv

5.7.1 Skogsveier

Skogsveier finnes i stort antall, både lovlige og ulovlige. Et eksempel på veier med stor trafikk, er f.eks. veien opp til Vaddas.

5.7.2 Toppturer

Toppturer bidrar til store konsekvenser. Dette har eskalert de siste 10 årene. Blant de store organiserte aktørene kan vi nevne Ut i Nord, som omfatter hele Nord-Troms. Innenfor sommerbeitedistriktet finnes det i alt 17 turmål av varierende art. En del av disse går langt inn i sommerbeiteområdene, og bidrar til forstyrrelser. Folk går i større eller mindre grupper. Noen har hund med og disse er ikke alltid i bånd slik loven krever det. Disse toppturene er, spesielt i kalvingsperioden, til stor forstyrrelsen for reinen og fører til unntakelsesadferd slik at reinen blir fortrent fra viktige beiteområder. Enkelte av toppturene er ganske nær hverandre, dette innskrenker beitet. Dette igjen medfører større risiko for tap av rein til rovdyr, elver, går utfor skrent, går på bilveg og blir påkjørt osv.

5.7.3 Skuterkjøring og vinterturisme

Skuterkjøring i sommerbeiteområdet foregår mest om vinteren og vårvinteren. På vinteren er ikke reinflokken der, så dette medfører ingen store konsekvenser. På vårvinteren, i slutten av skutersesongen, og etter at løypene er stengt, kan det av og til oppstå problemer, dette gjelder spesielt under vårflyttingen og i kalvingstiden. Motorferdsel i området må foregå slik at det tar hensyn til reinen, spesielt simlene og de nyfødte kalvene. Folk som ikke har kunnskap om dette og ikke har forståelse for dette, kan forårsake store skader for reinen, økonomisk tap og merarbeid for reindriftsutøverne. En del ulovlig skuterkjøring foregår også, dette er både kjøring utenfor godkjente

løyper, og etter at løypene er stengt. Dette er uheldig for reinen, da den behøver ro i kalvingsperioden.

Flere skuterløyper går rett igjennom vinterbeiteområdene våre. Disse er en del av skuterløypenettet fra kommunesenteret i Kautokeino til finskegrensen (og videre), noe som forstyrrer den tradisjonelle utnyttelse av vinterbeiteområdet. Skuterløyper brukes også i forbindelse med skutersafarier, noe som er med på å øke forstyrrelsene. Distriktet har prøvd å flytte og holde flokkene noe bort fra løypetraseene, men dette er ikke alltid mulig. Her spiller både beiteforhold og andre forhold inn på beitebruken. Distriktet har i ett par tilfeller måttet få kommunen eller fylkesmannen (nå statsforvalteren) til å stenge skuterløypene, eller lage en alternativ kjørerute i enkelte områder og kun i kortere perioder. Dette fører til stor misnøye blant brukere av skuterløyper som primært er fritidskjørere. Å få laget en alternativ trase eller få stengt løypene er tiltak vi gjør ut fra nøye vurderinger.

5.7.4 Barmarkskjøring

Barmarkskjøring i vinterbeiteområdet er et økende problem. Dette medfører at det blir laget nye barmarksspor i tillegg til de eksisterende sporene. Det medfører tap og slitasje av beitene. Dette bør kommunene ta i vurderingen når de gir dispensasjon til barmarkskjøring. Distriktet anbefaler faste leirplasser og løypetraseer til elgjegere. Vi anbefaler at kommunene er restriktive med å dispensasjoner til barmarkskjøring.

5.8 Veier

5.8.1 E6 over Kvæangsfjellet

Europavei 6 går langs kysten av vårt distrikt fra distriktsgrensa øst for Reisaelva, langs Straumfjord og videre til Oksfjord. Deretter går den videre over Kvæangsfjellet og ned langs kysten av Kvæangsfjorden til den går ut av vårt distrikt ved Sørstraumen.

Statens vegvesen har i perioden 2016-2018 hatt et større oppgraderingsarbeid av veien over Kvæangsfjellet. I den forbindelse gikk distriktet inn i et samarbeidsprosjekt med utbygger om GPS-merking av rein. Dette for å få indikasjoner på om og hvordan anleggsvirksomhet virker forstyrrende på reinens bevegelser over tid. I august 2021 blir det oppstart av tunnelarbeid i Mettevollia og Kvæangsfjellet. Dette kommer til å ha stor innvirkning på reindriften i anleggsperioden, og en del innvirkning i driftsfasen. Distriktet krever at store deler av det eksisterende autovernet over fjellovergangen da bli fjernet.

5.8.2 Europavei 45

E45 går gjennom Kautokeino til Finland og videre sørover. Denne veien går gjennom vinterbeitedistriktet og her er det mye rein som blir påkjørt årlig i beiteperioden. Antallet påkjørte rein varierer fra år til år, men ligger på rundt 20 rein hver vinter. Trafikken og spesielt tungtransporttrafikken har økt de siste 10 årene. Dette har medført til flere påkjørsler av rein som beiter i nærheten av veien, og som krysser veien. Distriktet har gjennomført forsøk med refleks på rein, montert i halsband eller teipet fast i hornet. Dette har til en viss grad fungert som forebyggende tiltak, men ga ikke de forventede resultater.

5.10 Oppsummering

Som nevnt ovenfor, har vi allerede mange inngrep i våre beiteområder, og også mange planlagte inngrep i form av hyttebygging, kraftverk, massetak, veier, osv. Men det er særlig de to store inngrepene som Statens vegvesen og Statnett har igangsatt som må tas i betraktning ved reintallsfastsettelsen. Vi har allerede erfaringer og kan dokumentere med gode kartdata at reinen ikke har benyttet områdene der det har pågått anleggstrafikk. Dette har uten tvil ført til at dyrene har blitt stresset i perioder, som igjen forstyrrer de beitevanene reinen har tilegnet seg og følgelig kan gi utslag i slaktevektene på høstene da anleggsarbeidene har foregått og vil foregå.

Et annet moment ved disse store inngrepene er at virkningene av lavere reintall kan forringes, og at man ikke oppnår den tenkte produksjonen og de målene man har for slaktevekter. Dette vil danne grunnlag for en feilaktig statistikk over slaktevekter og produksjonsrater, som i sin tur vil være grunnlag for ytterligere reduksjon av øvre tillatte reintall for distriktet. Dette vil danne en ond sirkel som kan føre til at mange av utøverne må avvikle som følge av inngrep og påfølgende reduksjonskrav. Da det nå er store inngrep kan ikke slaktevektene tas om eneste grunnlag for reduksjon av øvre reintall. Dersom Reindrifststyret reduserer reintallet, må det også fattes vedtak om hvordan de to store inngrepene skal vurderes i denne sammenhengen. Dersom det hadde vært praktisk mulig å stanse inngrepene, ville dette selvfølgelig vært den beste løsningen. Det innser vi også at neppe å være gjennomførbart, så da er det opp til Reindrifststyret å beskrive hvordan det tas hensyn til fastsettelsen. Denne vurderingen eller disse kriteriene ønsker vi i distriktet å drøfte med reindrifstmyndighetene før fastsettelse av øvre reintall legges fram for reindrifststyret.

6 Verneområder i reinbeitedistriktets områder

Innenfor reinbeitedistriktet ligger Návetvuomi suodjemeahcci/Navitdalen landskapsvernområde (Ivo) og Reisa nasjonalpark.

6.1 Návetvuomi suodjemeahcci / Navitdalen landskapsvernområde

Návetvuomi suodjemeahcci / Navitdalen landskapsvernområde ble etablert i 2011 på grunnlag av lov hjemmel. Navitdalen og Kvænangsbøtn verneområdestyre har myndighet til å forvalte området innenfor rammene av naturmangfoldloven og verneforskriftene jf *Forskrift om Navitdalen landskapsvernområde*.

Fávrosorda reinbeitedistrikt har en representant med tilhørende vararepresentant i Navitdalen og Kvænangsbøtn verneområdestyre. Representanten er oppnevnt av Sametinget, for fire år av gangen.

Navitdalen Ivo ligger altså inne i distriktets vårbeiteområde/kalvingsland, sommerbeite og høstbeite. Fávrosorda er positiv til at landskap vernes mot større inngrep. Samtidig kan dette føre til begrensninger og ulemper i forhold til reindrifsutøvelse. Landskapsvernområdets bestemmelser setter begrensninger for tiltak, inngrep og ferdsel i området. Nødvendig arbeid i forbindelse med reindrif er tillatt.

6.2 Reisa nasjonalpark

Reisa nasjonalpark ligger innenfor vårt vår- og høstbeitedistrikt i Mollešvuopmi-området. Vi viser til at nødvendig arbeid i forbindelse med reindrif er tillatt. Distriktet er positiv til vern av beiteområder, men da krever distriktet å sette premissene.

Nasjonalparkstyret er ansvarlig for utarbeiding av forvaltningsplanen og i nasjonalparkstyret. Distriktet har ingen representanter i nasjonalparkstyret. Det ville være naturlig at også vårt distrikt har representant i nasjonalparkstyret, siden den ligger innenfor beiteområdene våre. Distriktsplanen skal innlemmes i forvaltningsplanen.

7 Forhold til tilgrensende reindrift

Distriktet har grenser mot fem vintersiidaer/reinbeitedistrikter på vinterbeite på norsk side. Disse distriktene holder til i vestre sone, og en siida i midtre sone. Distriktet grenser også mot de finske reinbeitedistriktene Giehtaruohtas og Näkkälä reinbeitedistrikter. Grensegjerdet mellom Norge og Finland er grensen mot de finske nabolandene. Vi viser forøvrig til kapittelet om vinterbeiteområdets grenser og beitebruk.

7.1 Utfordringer

- Distriktet har en beitehage ved Mollejus-/Čuollojávriområdet. Dette blir benyttet av distrikt 42 som oppsamlingsgjerde under kalvmerking etter Sankthans og dette fører store ulemper med nedtrækking og nedbeiting av området.
- Vinterbeitet grenser mot flere andre reinbeitedistrikter. Med kort avstand til tilgrensende flokker kan særlig vårvinteren med skare føre til at flokkene trekker mot vår flokk og omvendt. Dette medfører at det må gjetes kontinuerlig.
- Guorbavuopmi: For distriktet er høstsesongen særlig krevende i og med at flere flokker benytter seg av samme gjerdeanlegg og samme flyttevei. Hvis ikke alle distriktene er påpasselig med å overholde bruksreglene, kan det medføre at vi må holde flokken lenger i høstområdet enn ønskelig og forsvarlig, og fører til sammenblanding av flokkene. Forholdene ved Guorbavuopmi gjerdeanlegg er nærmere beskrevet under kapittel 3.12.1.

8 Mål og tiltak i distriktet

Mål	Tiltak
- begrense rovviltskader	<ul style="list-style-type: none"> - arbeide opp mot politikere for å få en bedre rovdyrpolitikk og bedre erstatningsordninger for tap til fredet rovvilt - større dokumentasjon av tap til rovvilt - ekstra tilsyn som forebyggende tiltak i kalvingsperioden, søke årlig om midler - søke skadefelling ved behov
- øke produksjon i reinflokken	<ul style="list-style-type: none"> - tidligere slakting, slakteperiode i oktober - kalveslakting - få en høyere gjennomsnittlig slaktevekt på kalv
- øke inntjening i distriktet	<ul style="list-style-type: none"> - søke om midler og tilskudd til ulike tiltak for distriktet
- få bedre arealvern av områdene	<ul style="list-style-type: none"> - utvikle gode rutiner for besvarelse av høringer - utvikle en god distriktsplan - alle arealer innenfor distriktet er viktige arealer for reindriften

	<ul style="list-style-type: none"> - kartlegge arealene tilhørende distriktet som er gått tapt pga arealinngrep av ulik art - bruke konsultasjonsretten
<ul style="list-style-type: none"> - arbeide med HMS-tiltak 	<ul style="list-style-type: none"> - innkjøp av hjertestarter som kan tas med til Navitdalen, Guorbavuopmi, Eallájávri og andre steder hvor mange mennesker samles i forbindelse med reindrift. Kursing i bruk av dette i samband med innkjøpet - innkjøp av nødpeilesendere til alle siidaandeler - GPS - utarbeide plan over HMS-tiltak som er aktuelle for distriktet
<ul style="list-style-type: none"> - sikre rekruttering. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ungdomstiltak - Kurs - styrke ungdomsutvalget - Nannet som saksbehandler også for D35 sitt ungdomsutvalg

9 Revidering og vedtak av distriktsplanen

Distriktsplanen revideres og godkjennes av distriktsstyret hvert 4. år. Distriktsstyret skal ha årlig gjennomgang av distriktsplanen med tanke på behov for revideringer. Det åpnes for at planen kan revideres oftere dersom særlige hensyn eller behov skulle tilsi at dette er nødvendig. I henhold til reindriftsloven bør kommune, fylkeskommune og fylkesmann orienteres om planarbeidet og skal gjøres kjent med hovedinnholdet i planen før den vedtas. Kommunene, fylkeskommunen og statsforvalteren, samt berørte nabolistrikter, skal få tilsendt den vedtatte planen.

Referanser

Grunnloven: <https://lovdata.no/lov/1814-05-17/§108>

Lov om reindrift (reindriftsloven): <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2007-06-15-40?q=reindriftsloven>

ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater:

<https://www.regjeringen.no/no/tema/urfolk-og-minoriteter/samepolitikk/midtspalte/ilokonvensjon-nr-169-om-urbefolkninger-o/id451312/>

FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/iccpr/id88149/>

Lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettsloven) av 1999:

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-05-21-30?q=menneskerettighetsloven>

Den europeiske menneskerettighetskonvensjons første tilleggsprotokoll artikkel 1 (EMK P1-1):
https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-05-21-30/KAPITTEL_2#KAPITTEL_2.

Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven):
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-06-27-71?q=plan%20og%20byggningsloven>

Sametingets planveileder: <https://sametinget.no/areal-klima-og-miljo/sametingets-planveileder/>

Lov om utnytting av rettar og lunnende m.m. i statsallmenningane (fjellova):
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1975-06-06-31>

Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven):
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-100>

FNs konvensjon om biologisk mangfold: <https://lovdata.no/dokument/TRAKTAT/traktat/1992-06-05-1>

Reindrift og planlegging etter plan- og bygningsloven:
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/temaveileder-reindrift-og-planlegging-et/id570670/>

Heikkinen, Hannu (Universitetet i Oulu) & Élise Lépy (Universitetet i Oulu) & Eilif Ursin Reed (CICERO):
Reinsdyråret. Hvordan klimaendringene påvirker reinsdyr og reindrift i løpet av et år:
<https://www.cicero.oslo.no/no/reinsdyr-og-klima?cldee=dG9uamUuYnVvQG1pbGpvZGlyLm5v&recipientid=contact-d1db8f934cb4e811a87f000d3a27409a-0d53d589bd5e47b496931a7b7e6eab35&esid=4eb7be5b-2034-e911-a960-000d3a38a57d>

Asbjørn Aaheim (red.) et. al. (2009): *Konsekvenser av klimaendringer, tilpasning og sårbarhet i Norge. Rapport til Klimatilpasningsutvalget. Report 2009:04*. Oslo: CICERO Senter for klimaforskning
https://www.researchgate.net/publication/236179337_Konsekvenser_av_klimaendringer_tilpasning_og_sarbarhet_i_Norge_Rapport_til_Klimatilpasningsutvalget_Report_200904

Anett K. Larsen & Tonje Engevik Eriksen: Framsenterets nettside "Hvilke konsekvenser får klimaendringene for reindrifta?" <https://framsenteret.no/arkiv/hvilke-konsekvenser-faar-klimaendringene-for-reindrifta-5996259-146437/>

Ingunn Vistnes, Christian Nellemann og Kirsti Strøm Bull (2004): *Inngrep i reinbeiteland. Biologi, jus og strategier i utbyggingssaker*. NINA temahefte 26. Trondheim: NINA Norsk institutt for naturforskning.